

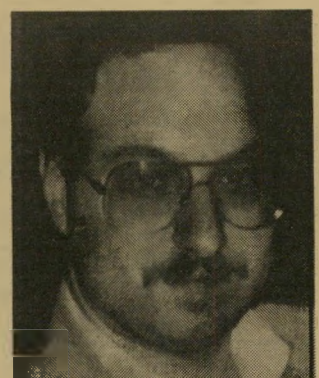
זמיר כועס: השב"כ רימה את כולם!

יועץ לשעבר זמיר
זה היה "הלם"

על אנשיהשב"כ — הם היו עולים על רוכביהעדרים, מעירים וזהירות: סוף פסוק עבורם ועבור תיקוונתו האחרונה של נאשם.

זמיר וחבריו במשרדהמישפטים רואים באלוף איציק מרדכי (בפרשת האוטובוס) ובסגן עוזאת נאפסו את ה"אנדרדוג". תחילה שפטו אותם ב"חומרה", רצו לעשות בהם שפטים, ואחר־כך הכין הציבור שטעה ועבר לקיצוניות שניה, במגמה לטוהר את עצמו יותר מאשר אותם. בזמנו הור' עלתה אפשרות שזה גם מה שאירע

פרשת פולארד הובאה לידעת זמיר באקראי, כשנודע לו בדיעבד על נסיעת נספי לאמריקה

לזמיר בפרשת איציק מרדכי: תחילה ררש למצות עימו את כל חומרת הדין, ואחר־כך היו לו ייסורימצפון והוא לחם לטהורו.

לא אלה הרגשות שהגיעו את זמיר במלחמתו במערכת. ריגשיאשמה הם שלב בלתי־הכרחי, ואם ככלל — מאוחר יותר. קדם לכך שלב ההפתעה: על רקע היחסים ההדוקים בין אנשי הפרקליטות לבין אנשיהשב"כ נחתה פרשת־האוטובוס כרעם ביום בהיר. מי שהעז לחטט בפצעים פתוחים ושאל את זמיר כיצד חש אז, הופנה על־ידו לעבר תגובתו של האלוף (מיל') מאיר זורע, כשהסתבר לו שהוועדה שכונתה על שמו "ועדת־זורע" הולכה שולל על־ידי השב"כ, וזרע השתולל אז מכעס, חש מרומה.

בעם גדול, וההרגשה החזקה שרימו אותי: אלה התחושות העיקריות של זמיר ביחסו לשי"ב." **זמיר לא היה מודע לקרקע הנוצרת מתחת לרגליו, וסבר שיש רק פרשת השב"כ, ולא פרשות־השב"כ. בכל זאת, כועס ומרומה, ררש בדיקצית יסודי. זמיר ררש — וזכות זאת לא יקח ממנו איש — את הקמתה של ועדת־חקירה**

מתחת לקצה־אפו של זמיר. הסיבה היחידה שבגללה הגיעה הפרשה לידעתו היתה פנייה של בית־הדין הצבאי, שדן את עוזאת נאפסו ל־18 שנות מאסר. בעיקבות מישפטההוטא שהתנהל במסגרת זו על שיטות־הדין קורה, שעליהן התלונן הנאשם, היפנה בית־הדין הצבאי את תשומת־ליבו של היועץ המישפטי לממשלה להליך כלשהו בחקירה. היועץ תיקן זאת ולא חשד במאומה מעבר לכך.

לידידים סיפר שגם לא היה אמור לחשווד ככשרים: הרי מדובר על יחסי אמון בין נציגי הפרקליטות ובין נציגי השב"כ, המושתתים על קירבה בת שנים. המדובר באנשים משכילים, חסרי אינטרסים אישיים, העולים על דוכן־העדרים וגשבעים.

זמיר ואנשיו לא היו מודעים לשיטות־החקירה של השב"כ. הם קיבלו עובדות מוגמרות. ההתנהגות בפרשת־האוטובוס הוגדרה כ"חריגה".

מי טבע הגדרה נפוצה וזו גם אנשיו של היועץ המישפטי לממשלה היו שותפים לה. עדיין הם מכבילים בין בידוי הראיות והטיות, שהתגלו בפרשת־האוטובוס. לבין שיטות־החקירה, שהתגלו בפרשת־נאפסו, ושניתן להיסיק מהן על הנורמה.

מי קבע את הגבול בין "נורמה" ל"חריגה"? יוסי גינוסר טען, בעת שביקר את החנינה המפורסמת, כי מעשהו לא היה חריג, אלא שזו הנורמה בשב"כ. לעומתו, טענו אנשי שב"כ רבים כי פרשת־האוטובוס היתה חריגה גמורה. **יצחק זמיר ניסה לתאר לאחי רונה בפרסום פרטי את מה שי קרה במשרדהמישפטים, כאשר התפוצצה פרשת־האוטובוס. הוא השתמש במילה "הלם". איש מצוות־המישפטים לא העלה על הדעת ששנעשו דברים רעים גם קודם לכן.**

מערכת־היחסים בין מישפטיהדין מיישר לבין אנשיהשב"כ היתה כזאת, שאם פרקליט של נאשם היה מתלונן

משתי הזוויות, לא ניתן להפריד בשנים 1978-1986 את זמיר מהמדינה. הוא הופרד, בעל כורחו. ב־3 ביוני 1986, אחרי שהודיע בספר־טמבר 1985 לשר־המישפטים דאז על רצונו להתפטר מתפקידו, ונתן פומבי לכך בפברואר 1986.

זמיר אינו מתראיין (ראה מיס' גרת). אך לאור מה שאמר באחרונה בפורומים פרטיים ובחוגי ידידים, מצטיירת התמונה הבאה.

יצחק זמיר פגש ביוסי גינוסר פעם או פעמיים, במהלך כהן

על פרשת־נאפסו לא ידע זמיר דבר, מלבד פנייה של בית־הדין הצבאי אליו בעניין מישני

נתו. היה זה לפני שנודע לו על פרשת־האוטובוס, כשהיקל־גיבורים עוד ריחפה מעל לשי"ב." **בית החרשם מגינוסר באופן חיובי ביותר, כשם שהתרשם משאר אנשי השב"כ. פרשת־נאפסו התנהלה בעצלתיים**

דותיו התקיפות, העדיף להיעלם מהנוף הפוליטי.

הוא נטל שנת־שבתון. את חציה בילה בלונדון, שם הקדיש עצמו למחקר ונתן הרצאות. לפני חודש שב ארצה בשקט־בשקט. בשנת־הלימודים הקרובה הוא עומד לסיים לאוניברסיטה העברית, כ"מסור למישפטים. את שובו ארצה הקדים מסיבות אישיות.

מה מרגיש לוחם. המודח באמי צע קרב? מה הוא חש כשהוא עוקב אחר יורשו, המנהל את הקרב במקומו — מנהל ומסתבך ומנהל! האם עולה בו איזו תחושת־סיפוק נסתרת בבחינת: "אמרתי לכם!" או שאולי עולים בו ריגשיאשם: "איך לא ידעתי! איך לא הרגשתי! איך הכל התנהל והתבשל מתחת לקצה אפי?"

ניתן לראות בזמיר בבואה של החברה הישראלית בשנים 1978-1986. שנות כהונתו כיועץ המישפטי לממשלה. חברה המעזה לנפץ מיתוסים, חברה המעמידה בראשונה שר (אהרון אביר־חצירא) לדין, חברה שבה מילחמה אינה מלווה עוד ב"קונסנזוס לאומי", ושבה השב"כ מתקשר עם מחשכי־האור פל.

ניתן לראות זאת גם להיפך: החברה הישראלית היא חומר ביד היועץ המישפטי לממשלה.

רק פעם־פעמיים פגש זמיר את גינוסר לפני שהחפוצצה הפרשה, והתרשם ממנו לטובה

קשה להאמין. רק שנה חלפה מאז הועבר פתק מיסתורי בישיבת־הממשלה, שבה נכח גם היועץ־המישפטי דאז, יצחק זמיר. על גבי הפתק היה רשום השם "יוסף חריש" — שם אלמוני דאז. בלתי־מוכר לרוב חברי־הממשלה, שאיש־רו עוד באותה הישיבה את מינויו כיועץ המישפטי הבא של מדינת־ישראל.

חריש נכנס לתפקידו הרם ב"תרועה גדולה. שהעידה על חוסר־ניסיון ואף תמימות בזירה הפוליטית. הוא פיזר חיוכים. הסתנוור מאור־הזרקורים וזינק בבת־אחת לתוך קלחת של רותחין: פרשת השב"כ היתה אז בעיצומה, ליל החנינות. פרשת פולארד, פרשת הנשק האיראני, פרשת נאפסו — רק שנה חלפה. קשה להאמין.

הזרקורים. מטבע הדברים, מי מקדים גם אש. בעוד האש מתמקדת סביב היועץ החדש שפיתר הצהרות ביד נדיבה, וששיתר תחילה פעולה עם כל מיקרופון שהושט לעברו. נדם קולו של היועץ המודח. זמיר, שלא הספיק להשיב לים את מאבקו, ושהורד בגלל עמי

שאלה של תדמית

השם "זמיר" אומר לוחם ללא פשרה. ללא מורא. אשר שילם ביוקר על עמדותיו התקיפות. בשנים הראשונות לכהונתו של זמיר הצטייר קודמו אהרון ברק, מי שהעמיד את הנגיד המיועד אהרון ידלן לדין. באור מחמיא זה, זמיר, לעומת זאת, הצטייר אז כיועץ רך. שאינו עומד על שלו. כיצד נוצרה תדמית זו? כיצד השתנתה? באחת ההזדמנויות שוחחתי על כך עם זמיר: "אני יודע שבהתחלה נוצרה לי תדמית רכה כזאת. אני חושב שזה נולד מראיון שהענקתי, שנה אחרי שנכנסתי לתפקידי. כתבו עליי אז שעומדים לפני שני מיבחנים: האם אעז להגיש מישפט נגד שר (אהרון אביר־חצירא), והאם אהרוס את בית־גרייבר. בית שנבנה בניגוד לחוק על־ידי אזרח בעל־מעמד. אחר־כך למדתי איך כותבים בעיתונות כתבות דיוקן. פשוט מוציאים מהארכיון בעיתון את החומר על האיש שהוא נושא הכתבה. ובונים כתבה נוספת על בסיס זה.

הרעיון נכלל כמובן בחומר המתווק עליי. על בסיס זה נבנה עוד דיוקן. ועל בסיס הראיון והדיוקן — עוד דיוקן. כך אולי נוצרה תדמית.

"אני חושב שגם התדמית החיצונית השפיעה. יש לי הליכות בלתי־פורמאליות, תרבותיות. תדמית זה דבר מוזר."

קשה לזכור שזמיר, המסמל כיום תקיפות ומלחמה לטיהור מערכות משחיתות. נאלץ לפני כמה שנים להתמודד עם דימוי כלי־כך שונה.